

Reflectie

Ruben van der Pijl | 4140761 | MBE TU Delft | Circular Economy & Procurement

Dit bestand is een losse reflectie dat behoort bij het P4 onderzoeksrapport van Ruben van der Pijl (en ook binnen dit rapport te lezen is).

11. REFLECTIE

Binnen deze reflectie zal teruggeblikt worden op het gehele afstudeertraject, waarin zowel het proces en persoonlijke ervaring, als de relevantie van het onderzoek en de relatie met het onderzoekslab besproken zal worden.

11.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Binnen dit onderzoek kunnen er in principe twee hoofdthema's worden onderscheiden, namelijk dat van het concept van de circulaire economie en restwaarde. Beiden aspecten zijn zeer uitvoerig beschreven, behandeld en geanalyseerd en complementeerde elkaar middels een iteratief proces. Beide hoofdthema's waren voor mij nog onbekend aan het begin van het afstudeertraject, waardoor ze uitvoerig werden bestudeerd door middel van exploratieve interviews, begeleidingen met mentoren en een literatuurstudie. Er waren nog maar weinig wetenschappelijke artikelen geschreven over de Circulaire Economie binnen de bebouwde omgeving, waar er al artikelen over consumptiegoederen in overvloed waren. Gedurende dit proces werd het duidelijk dat er nog geen duidelijk verband bestond tussen de twee concepten, waardoor het waardevol leek om hier onderzoek naar te doen.

Doordat dit onderzoek zo nieuw is, waarbij verschillende nieuwe concepten met elkaar werden vergeleken, waren er verschillende obstakels die overwonnen moesten worden. Allereerst was er, zoals gezegd, beperkte (tot geen) informatie beschikbaar over de behandelde onderwerpen in de vorm van wetenschappelijke informatie. Naast het ontbreken van de 'pure' informatie, in de vorm van kennis, ontbrak het ook aan voorbeeld methodologieën van voorgaande studies, waar eventueel op voortgebouwd zou kunnen worden. Daarom is er voor gekozen om al vrij vroeg in het proces de praktijk te betrekken binnen mijn onderzoek, waardoor duidelijk werd dat de beide concepten nog niet bekend waren (in ieder geval niet gecombineerd) of toegepast werden in de praktijk. Veel bedrijven gaven aan dat het onderzoek te 'nieuw' was en te veel gericht op 'onzekerheid', waardoor er volgens hun moeilijk conclusies uit gehaald konden worden. Echter motiveerde dit alleen maar meer om het onderwerp nog dieper te gaan bestuderen, ook al werd het vaak niet helemaal begrepen binnen de praktijk. Waarbij vooral verschil in definities en mogelijke toepassingen van het concept van de circulaire economie botste met de standpunten binnen dit onderzoek.

Het gebrek aan kennis omtrent de toepassing van restwaarde, binnen verdienmodellen, in een circulaire economie, heeft geresulteerd in de uiteindelijke onderzoeksmethodiek. Hierbij is gekozen voor casuonderzoeken inclusief interviews op een relatief exploratief wijze. Doordat de interviews zo open waren kwamen er veel kenmerken en waardebegrippen naar boven die initieel, aan het begin van het onderzoek, geen onderdeel uit maakte van het analysekader. Uiteindelijk ben ik van mening dat dit de juiste aanpak was binnen dit onderzoek, omdat er alleen op een exploratieve manier omgegaan kan worden met een onderwerp dat zo kwalitatief is al 'waarde'.

Ten slotte ben ik tot de conclusie gekomen dat het heel erg helpt om je gedachtes op papier te zetten, wat ik dan ook vaak gedaan heb in de vorm van schetsen, van bijvoorbeeld het waardeverloop van een object, het verschil in productniveaus, de overgang van eigendom binnen een verdienmodel en de kringlopen binnen de circulaire economie. Deze manier van omgaan met nieuwe informatie, (onderzoeks)methodes en kwalitatieve/exploratieve aspecten helpt bij het grip krijgen op, en structureren van, zeer uiteenlopende informatie waarbij er veel verschillende relaties bestaan tussen onderlinge begrippen, termen en thema's.

11.2 AFSTUDEERLAB CIRCULAR ECONOMY & PROCUREMENT

Het afstudeerlab heet officieel Circular Economy & Procurement. Dit betekent dat studenten, die gekozen hadden voor dit onderwerp, gevraagd werd om na te denken hoe een circulaire economie opereert, wat het omvat, hoe het gedefinieerd kan worden en wat voor invloeden deze economische transitie vervolgens heeft voor het aanbesteden van bouwprojecten. Oftewel, hoe circulariteit uitgevraagd kan worden door Aanbestedende Diensten, hoe er een circulaire Aanbieding opgesteld kan worden en bijvoorbeeld op welke manier hierop gereageerd kan worden door marktpartijen.

Binnen deze jaargang heeft medestudent Floris van Haagen er voor gekozen om te onderzoeken op welke manier circulariteit uitgevraagd kan worden. Ik heb daarom gekozen om mij meer te richten op de financiële kant van het gehele spectrum. Waar voorgaande onderzoeken binnen dit thema's zich richtten op gehele bedrijfsmodellen heb ik er voor gekozen om mijn specifiek te richten op alleen het verdienmodel en daarbinnen op restwaarde. Aan de ene kant heeft dit geen directe connectie meer met 'aanbesteden', omdat er het uitvragen zelf niet terug komt binnen dit onderzoek. Aan de andere kant is 'waarde' een essentiële factor binnen het aanbestedingsproces, waarin gunning bepaald wordt op een bod, oftewel een 'prijs', wat in feite gezien kan worden als definitief gemaakte waarde middels een transactie (of overeenkomst).

Dit onderzoek kan daarom bijdragen aan de eerste stappen richting een circulaire economie, waarbij het waarderen van circulaire objecten de standaard wordt voor ondernemingen en afnemers, maar ook binnen aanbestedingen van bijvoorbeeld overheden.

11.3 RELEVANTIE

Het uitgevoerde onderzoek, zoals beschreven binnen dit rapport, is op meerdere vlakken relevant, namelijk wetenschappelijk, maatschappelijk en praktisch. Dit wordt binnen deze paragraaf verder uitgelegd.

WETENSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

De circulaire economie, als concept en nieuwe manier van produceren, wordt steeds populairder. Ook verschijnt er met toenemende mate literatuur over dit onderwerp. Wanneer de literatuur over de circulaire economie in combinatie met de bouwsector bestudeerd wordt, kan er geconcludeerd worden dat er weinig pragmatisch gedacht wordt binnen de onderzoeken (Kok et al., 2013; Stigter, 2016). Het onderzoek stopt vaak na het vaststellen van een theoretisch kader, of voorwaarden, waardoor de circulaire economie van toegepaste waarde zou kunnen zijn. Er is hierdoor weinig informatie beschikbaar over de daadwerkelijke implementatie van de circulaire economie binnen de bouwindustrie. Dit wordt mede veroorzaakt door het achterblijven van gerealiseerde projecten in de industrie, waardoor het verkrijgen, of testen van, statische data onmogelijk wordt.

Er zijn al meerdere onderzoeken geweest naar mogelijke nieuwe business modellen achter het concept van de circulaire economie, zoals in de afstudeeronderzoeken van Stigter (2016) en Rampersad (2016), waarbij vooral werd gekeken naar het financiële plaatje achter dit model in de vorm van investeringsmogelijkheden. Dit onderzoek probeert daarom vooral te focussen op de relatie tussen leverende en afnemende partijen vanuit het perspectief van de leveranciersketen en producten, door het verdienmodel van deze partijen (bij de productie van circulaire producten) nader te onderzoeken, omdat hier nog te weinig over bekend is. Daarnaast zijn er nog helemaal geen wetenschappelijke artikelen geschreven over de toepassing van restwaarde binnen het productieproces van circulaire object, wat de wetenschappelijke relevantie verhoogd.

MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

De maatschappelijke effecten van de circulaire economie zijn van onschatbare waarde. Bastein et al. (2013) schatten dat de implementatie van de circulaire economie in Nederland alleen al kan zorgen voor een potentiële creatie van 54.000 banen en dat het daarnaast een jaarlijkse besparing van €7,3 miljard kan genereren. Echter hangt deze berekening zeer af van de interpretatie van de circulaire economie en de mate van toepassing. Desalniettemin heeft zelfs een klein deel van deze schatting een grote waarde voor de Nederlandse economie.

Verder kan een schakeling naar een op dienstverlening gebaseerde economie zorgen voor een langdurigere samenwerking tussen verschillende partijen in het bouwproces, aangezien deze partijen contractmatig langer met elkaar verbonden zullen zijn. Hierbij speelt de verdeling van het eigendom, binnen een bouwproject, een grote rol. Wanneer deze eigendommen verdeelt zijn tussen verschillende partijen en daarmee voor langere tijd op een balans komen te staan, kan de volatiliteit van grondstofprijzen worden gedrukt. Hiermee kan in theorie een meer gematigde markt ontstaan, waarmee het risico van ontwikkelen in het algemeen, en daarmee het geven van bepaalde (prijs)garanties, af zal nemen (de Winter, 2014).

PRAKTISCHE RELEVANTIE

Zoals ook eerder uitgelegd bij de wetenschappelijke relevantie, bestaat het concept van de circulaire economie, met name in de bouw, vooralsnog vooral uit theoretische toepassingen. De resultaten van dit onderzoek richten zich op zowel de leverende partijen als de ontvangende partijen in de bouw industrie, door het formuleren van duidelijke aspecten die verantwoordelijk zijn voor het behoud of degradatie van bouwproducten.

Het doel van dit onderzoek is dan ook om het implementeren van de circulaire economie in de praktijk te vereenvoudigen. Hierbij staat het nemen van de juiste beslissingen centraal en zal er ook gekeken worden naar haalbaarheid. Hierdoor wordt het concept in principe alleen toegepast daar waar het haalbaar is voor alle partijen. Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk dat de achtergrond, vanuit de theorie, duidelijk is en dat dezelfde definitie gedragen wordt binnen verschillende organisaties.

11.4 PERSOONLIJKE REFLECTIE

Binnen de persoonlijke reflectie staat vooral het leerproces centraal. Hierbij doel ik op het leren in de vorm van kennis vergaren, maar ook het leren omgaan met de praktijk, ondernemingen en het leren zelfstandig werken. Dit gehele proces kende veel hoogtepunten en leerzame momenten, maar ook enkele dieptepunten en moeilijke periodes. Dit proces zal binnen deze paragraaf kort toegelicht worden in chronologische volgorde.

Het begin van het afstudeertraject kan worden gezien als een zeer leerzame, maar ook moeizame periode. Gedurende het eerste semester en ook nog een korte tijd na de P2 was het zoeken naar het juiste onderwerp, wat een lange tijd op zich liet wachten. Doordat ik zelf een zeer brede interesse heb, heb ik veel mogelijkheden en onderwerpen bekeken en daarna net zoveel ideeën weer weggegooid. Deze ideeën bestonden onder andere uit het zelf opstarten van een onderneming, het ontwerpen en produceren van een eigen circulair product en het ontwikkelen van een rekenmodel waarin de restwaarde berekend kan worden over meerdere cycli door eenvoudigweg verschillende variabelen in te vullen. Deze ideeën zijn het uiteindelijk, om verschillende redenen, niet geworden.

Een van de redenen hiervoor was dat er maar weinig bedrijven meegingen in de verregaande ideeën die ik had en wilde onderzoeken binnen het afstudeertraject. Het was dan ook niet mogelijk om een passend stagebedrijf te vinden; soms vanuit de marktpartij, maar soms ook vanuit mijn eigen optiek waarbij ik een bedrijf niet geschikt vond of het niet overeen kwam met mijn gedachtegang.

Daarop volgde de keuze om geen directe stage te ondergaan, maar wel regelmatig contact te houden met de markt om en op deze manier informatie in te blijven winnen. Dit zorgde ervoor dat er in korte tijd heel veel informatie en kennis tot mij kwam, wat zeer nuttig was voor mijn ontwikkeling en algemene kennis over zowel verdienmodellen als het concept van de circulaire economie en restwaarde. Dit is stapsgewijs en heel geleidelijke vanzelf overgegaan in concretere interviews, met een concreet doel. Het gehele traject heeft hierdoor wel iets langer geduurd, wat mede veroorzaakt werd door het afwezig zijn van een heel duidelijke methodiek en aanpak.

Ten slotte had ik in de latere fase van het traject moeite met het duidelijke opschrijven van alle verkregen informatie, waardoor het rapport niet structureel werd. Dit was precies in een periode waarin, door verschillende omstandigheden, begeleidingen niet mogelijk waren en ik het zelf uit probeerde te zoeken. Dit heeft mij heel veel tijd, moeite en frustraties gekost, maar zorgt er ook voor dat ik persoonlijk heel trots ben op het uiteindelijk rapport dat ik heb weten te produceren.